

Predmet: *Lovas* (opt. Milan Devčić i dr.)

**Viši sud u Beogradu – Odeljenje za ratne zločine
Broj predmeta: K. Po2 1/2014**

Krivično delo: ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142, st. 1 KZ SRJ u saizvršilaštvu, u vezi sa čl. 22 KZ SRJ

Glavni pretres: 04.06.2019.

Završne reči optuženog Darka Perića

U završnoj reči, optuženi Darko Perić naveo je da u celosti prihvata završnu reč svog branioca. Ukazao je da je u optužnici preciziranoj 23. aprila 2012. godine terećen zbog toga što je preneo dobijeno naređenje svojim starešinama, a da je u prethodnoj prvostepenoj presudi navedeno da je preneo naređenje kao svoje, bez obrazloženja zbog čega se to naređenje smatra njegovim. Zbog toga je zaključio da je sudsko veće, donoseći raniju presudu, tako postupilo samo iz razloga jer je želelo da donese osuđujuću presudu. Ovo iz razloga jer prenošenje naređenja nije krivično delo. U istoj presudi se navodi da je video kako se zatvoreni civili maltretiraju, te da povodom toga nije ništa preduzeo. Smatra da je to uvođenje nove sudske prakse – da se inkriminiše samo prisustvo na mestu zločina. Nakon što je prvostepena presuda ukinuta, TRZ je tvrdilo da je prenošenje naređenja izdavanje sopstvenog naređenja. TRZ je ponovno preciziralo optužnicu 14. juna 2018. godine i, svesno da prenošenje naređenja nije krivično delo, u odnosu na njega je navelo da je izdao naređenje. Ukazao je da se po istoj logici svuda navodi da je predsednik SAD Truman izdao naređenje da se na Japan baci atomska bomba, a niko ne spominje bilo koga u lancu komandovanja ko je, od Trumana do pilota koji je upravljao avionom kojim je izvršeno bombardovanje, preneo njegovo naređenje. Zbog toga TRZ pokušava da u odnosu na njega iskonstruiše optužbe, kako bi ga prikazalo kao davaoca naređenja i po tom osnovu sud bi ga osudio. Takođe je ukazao na tvrdnje TRZ da je želeo, hteo i pristao da se civilima nanese velike patnje, ali da za takve tvrdnje nisu pruženi nikakvi dokazi tokom postupka. Naprotiv, tokom postupka, svedok-preživeli sa minskog polja je izjavio da je upravo on naredio svojim vojnicima da čuvaju ranjene, i upotrebe i oružje ukoliko neko pokuša da im naškodi. Time je dokazano da nije imao nikakvu nameru da civilima naškodi, već da ih zaštiti. Zamolio je veće da prilikom odlučivanja ima u vidu njegove navode.

Završna reč optuženog Radovana Vlajkovića

Optuženi Radovan Vlajković prihvatio je u celosti završnu reč svog branioca i naveo da ostaje pri svim navodima iz ranije iznetih završnih reči. Optužnicu smatra u celosti neosnovanom, jer je kod njega postojalo potpuno odsustvo volje za učestvovanje u samoj akciji pretresa terena. Po nalazu veštaka vojne struke, nije dobio jasna i konkretna naređenja, koje iz tog razloga nije mogao ni da izvrši. Odbio je da postupi po naređenju optuženog Darka Perića, što su potvrdili i svedoci. Naime, niko od svedoka nije izjavio da je bilo kome izdao bilo kakvo naređenje. Jedino što je radio je to da je išao u koloni, zajedno sa svojim vojnicima. Ni oštećeni ga ne pamte kao osobu koja je bilo šta njima naređivala, jer nije učestvovao ni u razminiranju terena. Svima je komandovao vođa dobrovoljaca. Predložio je sudu da ga oslobodi od krivične odgovornosti.

Završna reč optuženog Jovana Dimitrijevića

Optuženi Jovan Dimitrijević naveo je da u celosti prihvata završnu reč svog branioca i ukazao da ništa nije uradio da drugome nanese zlo, pa je predložio da ga sud oslobodi od krivične odgovornosti.

Završna reč optuženog Saše Stojanovića

Optuženi Saša Stojanović u celosti je prihvatio završnu reč svog branioca. Naveo je da se u ovaj postupak nije mnogo uključivao, te da se za reč javio samo tri puta. Veoma je iznenađen iskazima nekih svedoka, meštana Lovasa koji su bili na minskom polju. Smatra da oni nisu uopšte bili svesni šta im se desilo. Tokom postupka nije objašnjeno zašto je kolona sa civilima prilikom kretanja promenila raspored kretanja, odnosno zašto su civili, koji su prvobitno bili u sredini kolone, tako da su sa obe strane njihove kolone bili vojnici, kasnije sa vojnicima zamenili mesta. Takođe je izostao opis čoveka koji je vodio kolonu. Civili su se bojali vojnika koji su bili u bočnoj pratnji kolone. Nije mu poznato kako je kolona skrenula u detelinu, jer se kretao na začelju iste. Ističe da je kolonu vodila jedna grupa boraca za koje niko nije znao kome pripadaju, i da je jedan od njih komandovao kretanjem kolone. Njemu je bilo upečatljivo da umalo nije došlo do sukoba između dve grupe vojnika. Odmah nakon eksplozija i pucnjave na minskom polju, došlo je jedno vojno vozilo u kojem je bio visoki oficir, kome su prišli vojnici iz grupe za koju niko neće da prizna da je bila tu. On se neprimereno obratio vojnicima, pa je pod pretnjom smrću morao da odmah i ode. Ubrzo posle njegovog odlaska došao je drugi oficir, neki potpukovnik, koji se nije udostojio ni da izađe iz vozila. Nakon izvlačenja ranjenika na licu mesta ostali su samo on i njegov saborac, sada pokojni Vukosavljević. Dok je čekao uviđaj, razgovarao je sa svima i tada je čuo šta se sve dešavalo pre toga, pa je na osnovu tih priča posumnjao da je sve ovo ranije bilo isplanirano. Uviđaj nije ni vršen. Kasnije se pojavio lažni dokument, neka navodna skica minskog polja, na kojoj su orijentiri pogrešno uneseni. U istoj raspored i količina mina ne odgovaraju onome što je bilo na licu mesta. Ne postoji ni dokumentacija o razminiranju, jer da postoji, bilo bi jasno da je stvarni broj mina kasnije povećan. Čim je video ko su uhapšeni, jasno mu je bilo kako će se ovaj postupak i završiti. Zbog toga ga ni jedna reč iz ranije presude nije pogodila. Jasan mu je položaj ovog suda i TRZ, a veliko priznanje odao je braniocima u ovom postupku. Smatra da su se vrlo lako mogli naći važni ljudi, kojih nema u ovom postupku. Neki od njih su u inostranstvu, pa se preko društvenih mreža dopisuju i razmenjuju slike. Ako je on mogao da ih nađe, mogle su i domaće obaveštajne službe, ali to nije učinjeno. U odnosu na ubijenog Boška Bođanca objasnio je da je isti zaostajao u koloni i da ga je pitao šta mu je, jer su se bojali spoljne pratnje kolone koja je bila vrlo agresivna, a koju su činili njemu nepoznati vojnici. Boško Bođanac mu je rekao da ga boli noga i da zbog toga ne može da hoda, pa je pokazao i ubodnu ranu na levoj butini. Pitao ga je ko mu je to uradio, ali se Boško uplašio i nije mu rekao. Vukosavljević je rekao Bošku da hoda jer se boji da će ga u protivnom ubiti, na šta mu je ovaj odgovorio da mu je dosta svega. Tada mu je rekao da sedne i čeka prvo vozilo koje će ga vratiti u selo, a on i Vukosavljević su krenuli dalje, zaklanjajući ga svojim telima od pogleda iz kolone. Udaljio se od začelja kolone i tada je začuo neku galamu, na šta se okrenuo i video Bođanca kako jedva sustiže kolonu i poziva komandanta da sa njim razgovara. Onda je neko došao sa čela kolone i ubio ga. Od ovog postupka ne očekuje ništa. Smatra da su velike kriminalne radnje bile uvek pratilac malih prljavih ratova. Oni koji su otkupljivali svoju slobodu činili su najgore zločine, i oni su zaprljali sve ono što su časni ljudi hteli da urade. Mnogi su se okoristili u toj tuđoj nesreći, pa je završio iznošenje završnih reči navodom „Junci ogradu provališe, a volovi kupus pojedoh.“

Završna reč optuženog Zorana Kosijera

Optuženi Zoran Kosijer je, obraćajući se sudskom veću, istakao da završnu reč nije iznosio njegov branilac, već „važ“. Objasnio je da je njegov izabrani branilac advokat Zdravko Krstić, za koga smatra da je voljom suda izbačen iz ovog postupka. Predsednica ranije postupajućeg veća mu je zabranjivala dobijanje transkripata sa glavnih pretresa, a ovo veće je nastavilo istu praksu. Smatrao je da postupajući zamenik tužioca nema nikakvog voničkog znanja, što je vidljivo iz sadržaja postojeće optužnice, a ista je pisana samo iz razloga da bi Hrvatska mogla da podnese međunarodnom sudu tužbu protiv Srbije. Nije mu poznato na osnovu čega mu se sudi. Jedina veza njega i ovog postupka je svedočenje meštanke Lovasa, Marije Đaković pred Haškim tribunalom u postupku protiv Slobodana Miloševića, koja je prilikom svedočenja navela da ga poznaje kao Zorana Kosijera, iz Rume, sa fantomkom na glavi, mada nije rekla da je bilo šta učinio. Prilikom davanja iskaza u ovom postupku pred istražnim sudijom, ta svedokinja je navela da je bio obrijane glave sa maramom na glavi, mada je u tom periodu imao dugu kosu. Smatra da se ovaj postupak vodi protiv ljudi koji su patriote i koji su branili svoju državu. Na minskom polju poginulo je samo pet ljudi. To mu je poznato jer je tokom postupka čuo razgovor između stručnog savetnika i bivšeg vojnog lica koje je reklo da je ono prvo naišlo nakon događanja na minskom polju i da je tada bilo samo pet–šest ubijenih. Smatra da je minsko polje nekome odgovaralo, jer je u Hagu 18. oktobra 1991. godine potpisivan dokument o povlačenju JNA iz Hrvatske. Tokom postupka ni sud ni TRZ se nisu potrudili da utvrde tačan broj ljudi na minskom polju, jer je tu bilo vojnika iz više jedinica. Niko nije znao da objasni kome pripadaju vojnici koji su nosili šarene prskane nove uniforme. Među njima je bilo i dvoje ranjenih na minskom polju, neki Milan i Mladen, koji su odvezeni u vojnu bolnicu u Svinjarevu. Njih niko nije smeo da privede jer su imali zaštitu. Bilo je tada oko 200 saizvršilaca, a optuženi su samo oni. TRZ je, zajedno sa obaveštajnim službama, pisalo optužnicu i sve zločine su prebacivali na njih „sirotinju“.

Objavljivanje presude zakazano je za 20. juni 2019. godine, sa početkom u 14:00 časova.

Fond za humanitarnu pravdu